

Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kar

Energiahasználat forráskód szintű mérése C++-ban

Budapest, 2021

Témavezető:
Porkoláb Zoltán
Egyetemi docens, PhD

Szerző:
Szerencsi Kristóf
programtervező informatikus BSc

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
1.1 A szakdolgozat célja.....	3
1.2. Köszönetnyilvánítás.....	4
1.3 Intel RAPL	4
1.4 Intel RAPL hibái, limitei.....	4
1.5 Intel RAPL előnyei	5
1.6 Észrevételek, megjegyzések	6
1.7 Mérések alapja	6
2. Felhasználói dokumentáció.....	9
2.1 Rendszerkövetelmények	9
2.2 Futtatás	11
3. Fejlesztői dokumentáció	13
3.1 Tervezés	13
3.2 Implementáció	15
3.3 Tesztelés	27
4. Összegzés.....	37
Irodalomjegyzék	39
Ábrajegyzék	40

1. Bevezetés

1.1 A szakdolgozat célja

A szakdolgozat részletesen vizsgálja a különböző C++ nyelvbeli adatszerkezetek és programok energiafogyasztását. A társadalom környezetvédelmi aggályai változnak, és ezzel együtt változik az is, ahogy mind a számítógépgyártók, mind a szoftvergyártók fejlesztik termékeiket.

Bár az energiafogyasztás elemzése olyan terület, amely az elmúlt két évtizedben már elkezdődött, a szoftverfejlesztés ágazata csak nemrég hívta fel magára a figyelmet. A múltban a végrehajtási idő javítása volt a fő cél, amikor a hardver/szoftver, és így programozási nyelveket készítették, manapság ugyanakkor egyre jobban az energiafogyasztás kerül az előtérbe. Ez az energiatudatosság nem csak a jövőbeni szoftverek írásakor lesz elengedhetetlen, hanem a régi kódok optimalizálásakor is.

Egyik célja a szakdolgozatnak az, hogy összehasonlítsuk az energiafogyasztását különböző C++ nyelvbeli adatszerkezeteknek és programoknak a RAPL (Intel's Runtime Average Power Limit) könyvtár segítségével.

A RAPL egy olyan interfész, amely hozzáférést biztosít az energia és teljesítmény értékek leolvasásához egy modellspecifikus nyilvántartáson keresztül. Ezen eszközök segítségével lehetőségünk nyílik arra, hogy egy olyan szoftvert írjunk, amely automatikusan elhelyezi a megfelelő RAPL hívásokat a forráskódban, megkönnyítve így a különböző adatszerkezetek és programok energiafogyasztásának a mérését. Az így kapott mérési eredményeket felhasználva ajánlásokat tudunk tenni a felhasználóknak az energiahasználat szempontjai szerint optimális adatszerkezetek és algoritmusok kiválasztásához.

1.2. Köszönetnyilvánítás

Szeretnék köszönetet mondani Porkoláb Zoltán témavezetőmnek, aki mindig elérhető volt, és rengeteget segített a szakdolgozat írása közben. Bármilyen probléma felmerült, egyből ott volt hogy segítsen.

Köszönöm szépen Tanár Úr!

1.3 Intel RAPL

Running Average Power Limit (RAPL) egy interfész, amit eredetileg az Intel tervezett, hogy chip-szintű energia menedzsmentet tegyen lehetővé. A mai Intel architektúrák széles körben támogatják (Xeon szerver-szintű processzorok valamint az i5 és i7-es CPU-k). A RAPL-t támogató architektúrák monitorozni tudják a teljesítmény számlálók egy gépben, valamint meg tudják becsülni az energia fogyasztást, úgy hogy a becsléseket a Model-Specific Register-ben (MSR) tárolják. Az MSR-t az operációs rendszer is el tudja érni az MSR kernel modul segítségével Linuxban.

A RAPL teljesítmény számlálók lényegében 32-bites regiszterek amik a processzor bootolásától számított idő alatti energia fogyasztását adják meg. Ezek a számlálók 1ms-ént frissülnek. Ez a fogyasztás modell-specifikus egységek többszöröseként van számolva, például: Sandy Bridge 15.3 μ J-t használ, míg a Haswell és a Skylake modellek 61 μ J-t. Néhány modellnél, mint például a Haswell-EP-nél, a DRAM-nál használt egységek eltérőek lehetnek a CPU-nál használt egységektől.

1.4 Intel RAPL hibái, limitei

Figyelembe kell vennünk egy fontos, azonban szerencsére elég ritka esetet: regiszter túlcsordulás (register overflow). A számlálók 32 bitre vannak limitálva, azonban az MSR-ek 64

bitesek. A túlcsoordulási időt a következő képpen tudjuk kiszámolni:

$$\frac{2^{32} \times E}{P}$$

Ahol E = a modell specifikus egység (esetünkben 61.04μJ) és P a processzor fogyasztása.

Továbbá a RAPL nem támogatja a CPU magok külön-külön való mérését. A Cores csak az adott packagen belüli összes mag fogyasztását adja vissza. Minden egyes magnak saját MSR-je van, viszont a modell-specifikus egység az összesnél ugyanazt az értéket veszi fel.

Egy másik limit az is, hogy az 1ms-os számláló frissítési időt sem lehet változtatni.

1.5 Intel RAPL előnyei

Az Intel RAPL pontossága annak ellenére is magas, hogy számlálókat használ, habár a pontosság modelltől modellre változhat.

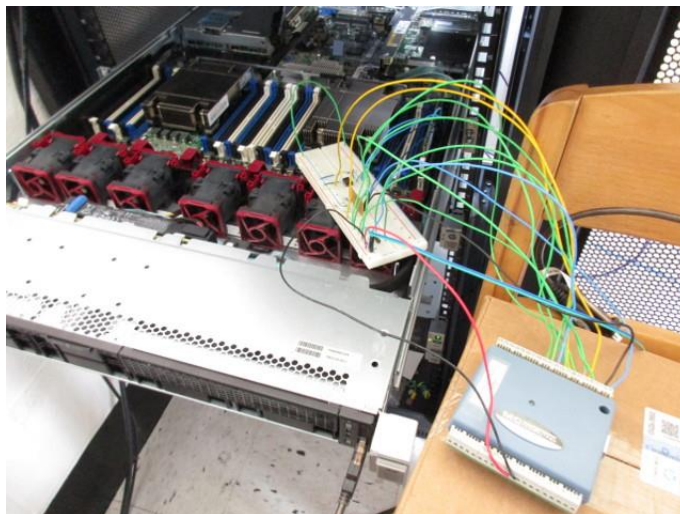
Mivel a RAPL számítások a hardverben vannak implementálva, ezért nincs szükség komplex számításokra a szoftverben.

További pozitívum, hogy egy egyszerű számítógépen kívül, nincs további szükség különböző berendezésekre, ami a RAPL-t nagyon olcsóvá teszi az energiamérésekhez.

Habár az 1.4 szekcióban megemlítettük, hogy az 1ms-os (1000Hz) számláló frissítési idejét nem tudjuk megváltoztatni, ez még mindig sokkal nagyobb érték mint a külső teljesítménymérőké, amelyek általában másodpercenként mérik a teljesítményt.

A RAPL a processzor indításával kezdi meg a munkálatokat, így nincs szükség a beállítására, nagyon egyszerű a használata. Mivel a RAPL mindig fut, ezért a számlálók leolvasása csak nagyon kevés többletköltséget jelentenek.^[1]

¹ [\(PDF\) RAPL in Action: Experiences in Using RAPL for Power Measurements \(researchgate.net\)](#)

1.1 ábra. Példa egy külső teljesítménymérőre ^[2]

1.6 Észrevételek, megjegyzések

Természetesen az én rendszeremen mért eredmények nem garantálják azt, hogy más hardverekkel rendelkező gépeken is ugyanezek az eredmények jönnek ki. Mivel a mai felhasználóknak szánt számítógépek nem úgy lettek kialakítva, hogy azok a saját fogyasztásukat túlpontosan vissza tudják adni, valamint a nemdeterminisztikus tulajdonságuknak köszönhetően egy adott rendszeren belül is a néhány tizedes változások a fogyasztást illetően természetesnek vehetőek.

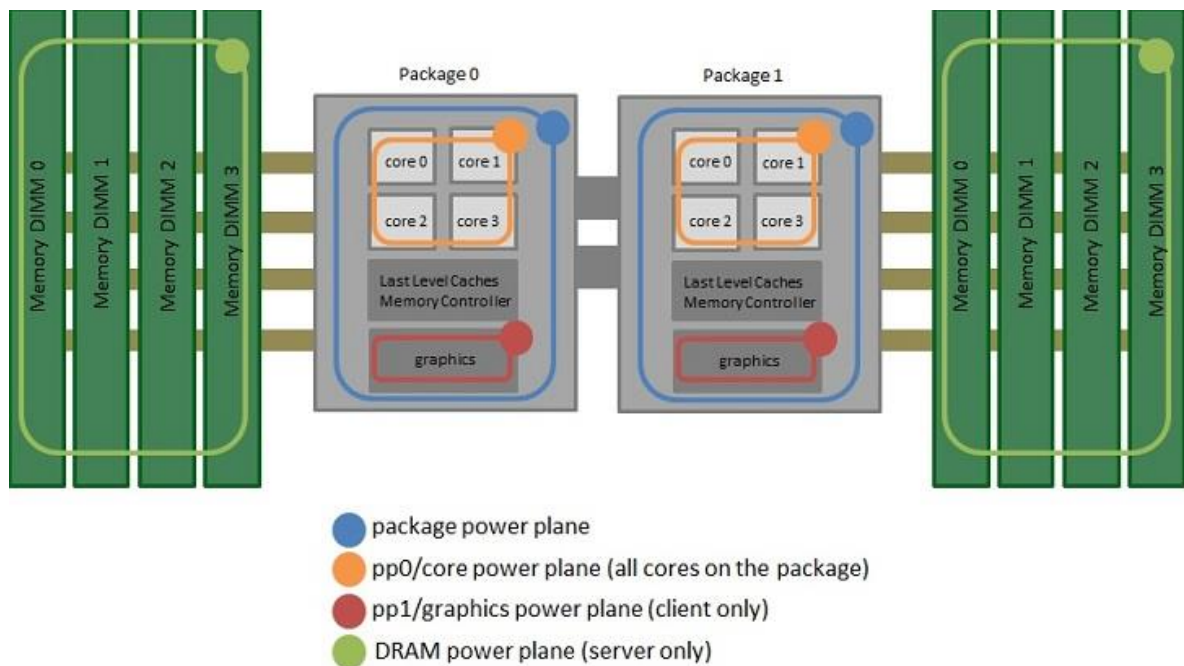
A cél az, hogy az arányokat megtartsuk: ha egy adott rendszeren belül egy M művelet F fogyasztást produkál, egy N művelet pedig $4F$ fogyasztást, akkor ezek az arányok lehetőleg (kisebb eltéréssel) maradjanak meg más rendszeken is.

1.7 Mérések alapja

Lényegében három dolgot mérünk a szakdolgozat során: a Cores (magok) , a Package, valamint a RAM energiafogyasztását.^[3]

² [DRAM RAPL Validation \(maine.edu\)](http://maine.edu)

³ [Energy measurements in Linux | chih's blog](#)

1.2 ábra. Mérendő tartománvok

- Egy processzornak egy vagy több package van. Ezek a processzor részei amit az Inteltől veszünk. Kliens processzoroknak (pl: i3/i5/i7) általában egy package-ük van, míg a szerver processzoroknak (pl: Xeon) általában 2 vagy több.
- Minden egyes package-ben több cores (mag) van.
- A cores-on (narancssal jelölt) kívüli területet nevezzük uncore-nak. Ebbe a részbe tartozik például a Last Level Cache (esetemben L3 Cache), memória kontrollerek,

valamint ha elérhető, akkor az integrált GPU.

- A RAM egy külön egység a CPU-tól.

A következő kapcsolat fenn áll: $PP0 + PP1 \leq \text{Package}$.

```
kristof@kristof-Lenovo-Y520-15IKBN:~/Documents/test$ ./intel-rapl -p  
RAPL read -- use -s for sysfs, -p for perf_event, -m for msr  
Found Kaby Lake Processor type  
    0 (0), 1 (0), 2 (0), 3 (0),  
    Detected 4 cores in 1 packages
```

1.3 ábra. A programunk futás közben automatikusan megmondja a processzor típusát, valamint, hogy mennyi package-el, illetve maggal rendelkezünk.

2. Felhasználói dokumentáció

2.1 Rendszerkövetelmények

Az első dolog amire szükségünk lesz az egy Intel processzor (**SandyBridge vagy későbbi**) valamint egy Linux kernel. Az alábbi táblázat megmutatja, hogy mely processzor modellek mely funkciókat támogatják:^[4]

Name	package	PP0	PP1	RAM	powercap	perf_event
Sandybridge	Y	Y	Y	N	3.13 (2d281d8196)	3.14 (4788e5b4b23)
Sandy Bridge EP	Y	Y	N	Y	3.13 (2d281d8196)	3.14 (4788e5b4b23)
Ivy Bridge	Y	Y	Y	N	3.13 (2d281d8196)	3.14 (4788e5b4b23)
Ivy Bridge EP ("Ivy Town")	Y	Y	N	Y	no	3.14 (4788e5b4b23)
Haswell	Y	Y	Y	Y	3.16 (a97ac35b5d9)	3.14 (4788e5b4b23)
Haswell ULT	Y	Y	Y	Y	3.13 (2d281d8196)	3.14 (7fd565e27547)
Haswell GT3E	Y	Y	Y	Y	4.6 (462d8083f)	4.6 (e1089602a3bf)
Haswell EP	Y	?	N	Y	3.17 (64c7569c065)	4.1 (64552396010)
Broadwell	Y	Y	Y	Y	yes	
Broadwell-H GT3E	Y	Y	Y	Y	4.3 (4e0bec9e8)	4.6 (7b0fd569303)
Broadwell-DE	Y	Y	Y	Y	3.19 (d72be771c5d)	4.7 (31b84310c79)
Broadwell EP	Y	?	N	Y	4.1 (34dfa36c04c)	4.6 (7b0fd569303)
Skylake Mobile	Y	Y	Y	Y	4.1 (5fa0fa4b01)	4.7 (dcee75b3b7f02)
Skylake Desktop H/S	Y	Y	Y	Y	4.3 (2cac1f70)	4.7 (dcee75b3b7f02)
SkylakeServer	Y	Y	N	Y	4.8???	4.8 (348c5ac6c7dc11)
Kabylake	Y	Y	Y	Y	4.7 (6c51cc0203)	4.11 (f2029b1e47)

⁴ [Linux support for Power Measurement Interfaces \(maine.edu\)](https://lwn.net/Articles/704444)

Cannonlake	Y	Y	Y	Y	4.17 (?)	4.17 (490d03e83da2)
Knights Landing	Y	N	N	Y	4.2 (6f066d4d2)	4.6 (4d120c535d6)
Knights Mill	Y	N	N	Y	()	4.9 (36c4b6c14d20)
Atom Goldmont	Y	Y	Y	Y	4.4 (89e7b2553a)	4.9 (2668c6195685)
Atom Denverton	Y	Y	Y	Y	()	4.14 (450a97893559354)
Atom Gemini	Y	Y	Y	Y	()	4.14 (450a97893559)
Atom Airmont /	?	?	?	?	3.19 (74af752e489)	no
Atom Tangier /	?	?	?	?	3.19 (74af752e48)	no
Atom Moorefield Annidale	?	?	?	?	3.19 (74af752e4895)	no
Atom Silvermon Valleyview	?	?	?	?	3.13 (ed93b71492d)	no

2.1 táblázat. Processzor modell funkciók

A méréseket a következő paraméterekkel végeztem el:

Processzor:	Intel® Core™ i5-7300HQ CPU @ 2.50GHz
RAM:	8GiB SODIMM DDR4 Synchronous Unbuffered (Unregistered) 2400MHz (0,4 ns)
L1 Cache:	256KiB
L2 Cache:	1MiB
L3 Cache:	6MiB
GPU:	GP107M [GeForce GTX 1050 Mobile]
OS:	Ubuntu 20.04.2 LTS
Kernel:	Linux 5.8.0-48-generic
Architecture:	X86-64

2.2 táblázat. Saját gép paraméterei

A fenti adatokat az alábbi parancsokkal tudjuk lekérdezni:

```
1. $ sudo lshw -short
2. $ hostnamectl
```

2.2 Futtatás

Nyissunk egy terminált, és egy tetszőleges mappába töltjük le a forráskódot:

```
1. $ git clone https://github.com/sz-kristof/intel-rapl
2. $ cd intel-rapl
```

Győződjünk meg arról, hogy rendelkezésünkre áll a g++ fordító.

```
1. $ g++ --version
```

Amennyiben még nem installáltuk, a következő parancsal megtehetjük:

```
1. $ sudo apt install build-essential
```

Jelenleg három módszer van arra hogy a RAPL eredményeket le tudjuk olvasni egy Linux kernel segítségével:

1. A fájlokat a `/sys/class/powercap/intel-rapl/intel-rapl:0` alatt olvassuk le a powercap interfész segítségével. Ennél a módszernél nincs szükségünk további engedélyekre, és a Linux 3.13-as verzióval lett bemutatva.
2. Használhatjuk a `perf_event` interfészt ha Linux 3.14 vagy újabb verziónk van. Ehhez root-ra van szükségünk, vagy arra hogy egy *paranoid* értéke kisebb legyen mint 1: a `/proc/sys/kernel/perf_event_paranoid < 1` teljesülnie kell. Ennek ellenőrzése egyszerű: nyissunk egy új terminált majd írjuk be a következő parancsot:

```
a. $ sudo vi /proc/sys/kernel/perf_event_paranoid
```

Amennyiben az értékünk kisebb mint 1, a `:q` parancsal kiléphetünk és további dolgunk nincs. Amennyiben az értékünk nagyobb vagy egyenlő mint 1, nyomjuk meg az `i` betűt, írjuk át a bent lévő értéket 0-ra, majd nyomjunk egy `Esc` gombot, és a `:wq!` parancsal mentjük a fájlt.

A szakdolgozat alatt is ezt a módszert használtam.

3. “Nyers” hozzáférés az MSR-ekhez a `/dev/msr` alatt. Ehhez root-ra van

szükségünk, és arra, hogy a `/dev/cpu/??/msr` driver engedélyezve legyen valamint read jogosultságra is szükségünk lesz. Érdemes lehet lefuttatni a `modprobe msr` parancsot ha nem működik.

Ezek után a meglévő .cpp kódunkat fordíthatjuk a

```
1. g++ -o <outputname> <filename>.cpp
```

parancs segítségével. Ha ez megvan, futtassuk a lefordított állományt a

```
1. ./<outputname> -p
```

parancsal. A “-p” kapcsoló segítségével mondjuk meg hogy a `perf_event` interfészt akarjuk használni.

3. Fejlesztői dokumentáció

3.1 Tervezés

A tervezés során két fő koncepciót kellett szem előtt tartani. Az első, a mérések validálása, a második pedig a mérések pontossága.

Validálás

A validálás során arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a programunk valóban jól működik-e, illetve hogy valóban azt mérjük, amit szeretnénk.

A tervezés során először is ki kellett választani a megfelelő módszert a mérésre. Esetünkben ez a perf event interfész lett.

A különböző eventeket a következő képpen lehet lekérni:

```
1. $ perf list
```

Tehát például egy adott program fogyasztását a következő képpen tudjuk mérni terminálban:

```
1. $ sudo perf stat -a -e "power/energy-cores/" ./program
```

Ez a parancs leméri a Cores (magok) fogyasztását (*energy-pkg* = package mérése, *energy-gpu* = gpu mérése, *energy-ram* = ram mérése), valamint azt is leméri hogy milyen gyorsan futott le a program. Ezek után már csak arra van szükségünk, hogy ezt a perf parancsot valahogy egy C/C++ programból is megtudjuk hívni. Mivel a fenti parancsnak nincsen wrappere, ezért egy syscall() függvénnyel tudjuk csak ezt elérni. Lényegében három pontra szedhetjük szét így a mérést:

1. syscall() segítségével meghívjuk a perf parancsot, elindítva így a mérést
2. mérendő kódrészlet
3. leállítjuk a mérést és kiolvassuk az eredményt

Az így kapott eredményeket több féleképpen is validálhatjuk. Például megnézhetjük, hogyha csak egy sima sleep műveletet mérünk, milyen eredményt kapunk. Ezt érdemes megnézni több értékre is. Ha irracionálisan nagy eredményekert kapunk, akkor sejthető hogy valami

nincs rendben. Aztán összehasonlíthatjuk például ezt a `sleep` műveletet egy sokkal processzor igényesebb kóddal. Ha látható eltérés van az eredmények között akkor már jófelé haladunk. (az eltérés mértéke természetesen az adott kódtól függ.)

Mérések pontossága

A validálás után következhet a mérések pontossága.

Az egyik módszer az lehetne, hogy több különböző paraméterezéssel felszerelt rendszeren is megmérnénk a fogyasztásokat, viszont esetemben sajnos csak egy gép állt a rendelkezésemre, így ezt a módszert a szakdolgozat alatt nem tudtuk kihasználni, habár meg kell említenünk hogy több kutatás is foglalkozott már ezzel a témával.^[5]

A másik módszer a rendszer szintű mérések pontosságának a figyelése, magyarul ha adott rendszeren futtatjuk ugyanazt a kódot, a mérések eredményeinek, egy kis szórást eltekintve, nem nagyon szabadna eltérniük. Azt már előre sejthetjük, hogy a legnagyobb eltérések a Package mérésénél lesznek, hiszen itt mérjük a legtöbb komponenst. Ez után következnek a magok, majd a RAM. Ha a szórásunk olyan 1-5% között mozog, akkor a méréseink pontosnak nevezhetőek. Fontos, hogy a szórást százalékban adjuk meg és ne egy pontos értéket, hiszen míg 0.5J szórás a Package esetében még bőven belefér az előbb említett határok közé, ez a RAM esetében már nem igaz, itt már óriási pontatlanságot mutatna. (persze a mérés nagyságától függ ez is)

⁵ *[RAPL in Action: Experiences in Using RAPL for Power Measurements: ACM Transactions on Modeling and Performance Evaluation of Computing Systems: Vol 3, No 2](#)*

Érdemes lehet egy interfészt is adni a programunkhoz, aminek a segítségével gyorsan tudnánk a különböző containerek és függvények között válogatni, mivel az alpból rendelkezésünkre álló programban ez a funkció nincs meg. Persze ezt úgy kell megterveznünk hogy a mérés eredményét ne befolyásolja.

```
691 fd[i][j]=perf_event_open(&attr,-1, package_map[j],-1,0);
692 if (fd[i][j]<0) {
693     if (errno==EACCES) {
694         paranoid_value=check_paranoid();
695         if (paranoid_value>0) {
696             printf("\t/proc/sys/kernel/perf_event_paranoid is %d\n",paranoid_value);
697             printf("\tThe value must be 0 or lower to read system-wide RAPL values\n");
698         }
699
700         printf("\tPermission denied; run as root or adjust paranoid value\n\n");
701         return -1;
702     }
703     else {
704         printf("\terror opening core %d config %d: %s\n\n",
705             package_map[j], config[i], strerror(errno));
706         return -1;
707     }
708 }
709 }
710
711
712 printf("\n\tSleeping 1 second\n\n");
713 sleep(1);
714
715 for(j=0;j<total_packages;j++) {
716     printf("\tPackage %d.\n",j);
717
718     for(i=0;i<NUM_RAPL_DOMAINS;i++) {
719
720         if (fd[i][j]!=-1) {
721             read(fd[i][j],&value,8);
722             close(fd[i][j]);
723
724             printf("\t\t%s Energy Consumed: %lf %s\n",
725                 rapl_domain_names[i],
726                 (double)value*scale[i],
727                 units[i]);
728         }
```

3.1 ábra. Az interfész helye

Fontos megjegyezni, hogy érdemes minden háttérben futó processzt (pl: böngésző) leállítani, és csak ezt a programot futtatni az optimális futtatási környezet eléréséhez.

3.2 Implementáció

Egységek kiolvasása

Az egységek kiolvasása roppant érdekes művelet.

Ha beírjuk egy böngésző keresőjébe hogy `MSR_RAPL_POWER_UNIT` akkor rögtön kidob egy oldalt, ami megmondja nekünk hogy melyik fájlban van definiálva.^[6]

Defined in 2 files as a macro:

`arch/x86/include/asm/msr-index.h`, line 287 *(as a macro)*

`tools/arch/x86/include/asm/msr-index.h`, line 283 *(as a macro)*

3.2 ábra. `MSR_RAPL_POWER_UNIT` definiálásának helye

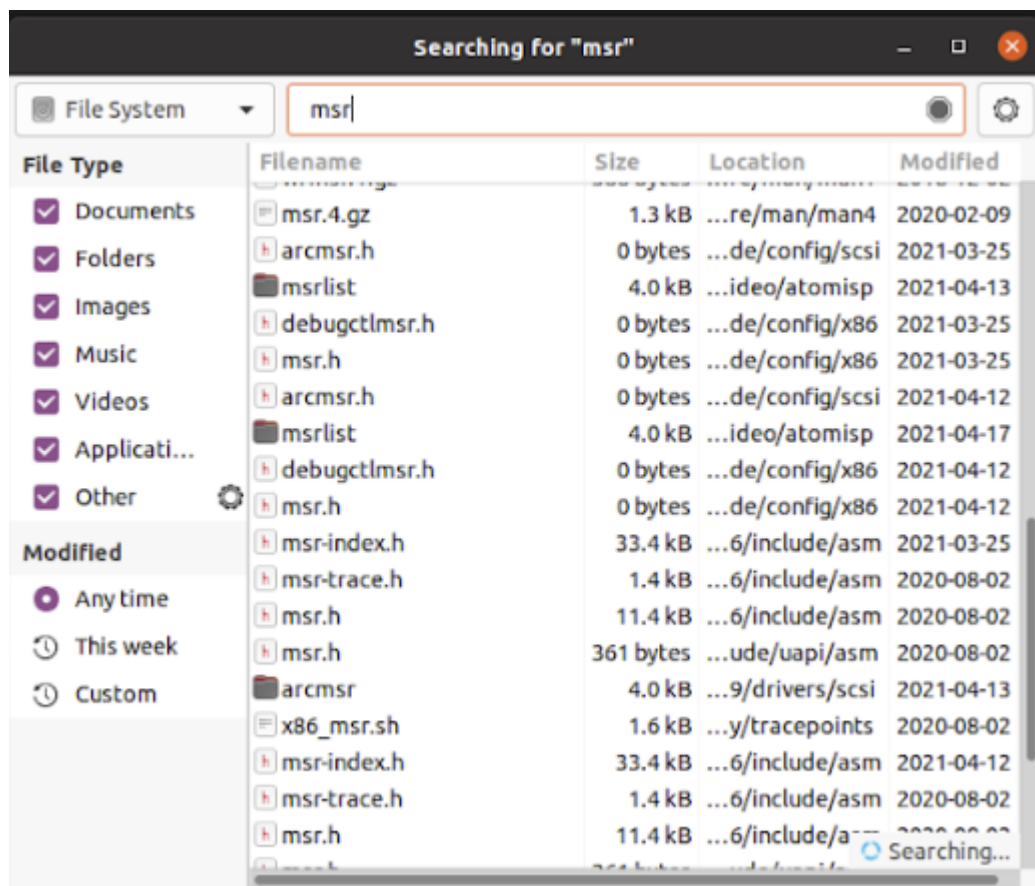
Most meg kell keresnünk az `msr-index.h` nevezetű header fájlt.

Egy egyszerű és kényelmes megoldás a **catfish** nevezetű program. Telepíthetjük a következő paranccsal:

```
1. sudo apt install catfish
```

Ezek után indítsuk a programot a `catfish` paranccsal, a felugró ablakban nyomjuk meg az F9 gombot, majd bal oldalt a fájl típusoknál jelöljük ki az összeset, a keresés helyéhez jelöljük ki az egész rendszert (File System), majd a keresőbe írjuk be hogy `"msr"`.

⁶ [MSR_RAPL_POWER_UNIT identifier - Linux source code \(v5.8-rc1\) - Bootlin](#)

3.3 ábra. Catfish program grafikus felülete

Ha lejjebb görgetünk, már meg is találtuk a fájlt. Dupla kattintással meg is nyithatjuk a tartalmát.

A weboldal szerint a 287-es sorban lett definiálva, és valóban, a következő értéket láthatjuk:

```
1. #define MSR_RAPL_POWER_UNIT 0x00000606
```

A jobb oldalon található szám egy hexadecimális szám, ami lényegében a memória címet adja meg.

Kicsit lejjebb a különböző energia státuszokat is megtaláljuk (package, dram, cores).

Itt mérjük lényegében a processzor bootolásától mért energia fogyasztásunkat.

```
1. #define MSR_PKG_ENERGY_STATUS 0x00000611
2. #define MSR_DRAM_ENERGY_STATUS 0x00000619
3. #define MSR_PP0_ENERGY_STATUS 0x00000639
```

A kérdés már csak az, hogy ezekből a memória címekből hogyan tudjuk kiolvasni az értékeket?

Az egyik lehetőség az `rdmsr` parancs. Ehhez viszont előbb le kell futtatnunk a `modprobe msr` parancsot, különben nem találnánk semmit.

1. `$ sudo modprobe msr`
2. `$ sudo rdmsr 0x00000606`

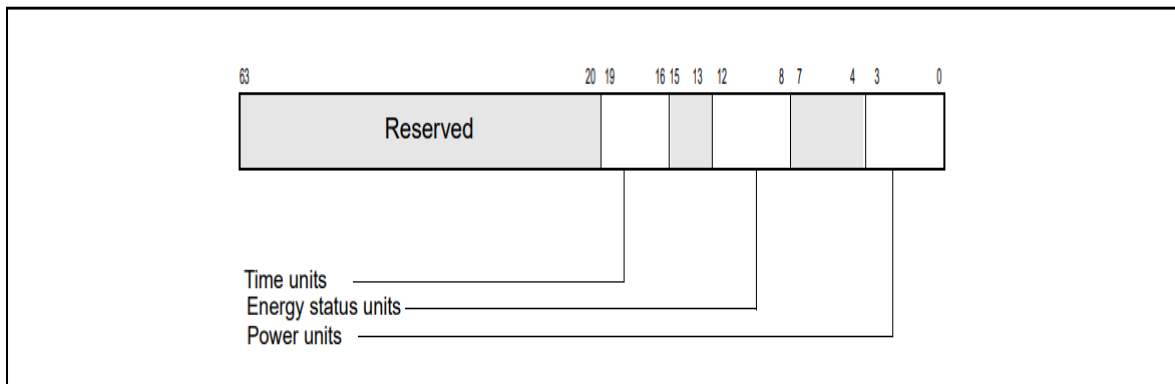
Az eredményt hexadecimális formában kapjuk (esetemben `a0e03`), viszont az `-u` kapcsolóval már decimális formában kapjuk meg.

1. `$ sudo rdmsr -u 0x00000606`

```
kristof@kristof-Lenovo-Y520-15IKBN:~/Documents/test$ modprobe msr
modprobe: ERROR: could not insert 'msr': Operation not permitted
kristof@kristof-Lenovo-Y520-15IKBN:~/Documents/test$ sudo modprobe msr
kristof@kristof-Lenovo-Y520-15IKBN:~/Documents/test$ sudo rdmsr -u 0x00000606
658947
kristof@kristof-Lenovo-Y520-15IKBN:~/Documents/test$ sudo rdmsr 0x00000606
a0e03
kristof@kristof-Lenovo-Y520-15IKBN:~/Documents/test$
```

3.4 ábra. *Rdmsr parancs futtatása*

Az alábbi kép^[7] segít annak a megfejtésében, hogy mit is jelent ez az érték:

3.5 ábra. . MSR_RAPL_POWER_UNIT regiszter

A power unit négy bitet használ a teljesítménnyel kapcsolatos (Wattban mért) információk tárolásához, ami az $\frac{1}{2}^{\text{PU}}$ tényezőn alapul, ahol a PU változó a 3:0 bitek által van reprezentálva. Az alapértelmezett érték `0011b` (3 decimális), viszont kénytelenek vagyunk ezt leellenőrizni. Ezt már érdemes a programunkban megtenni:

⁷ [Intel® 64 and IA-32 Architectures Software Developer Manual: Vol 3](#)

```

1. static long long read_msr(int fd, int which) {
2.
3.     uint64_t data;
4.
5.     if ( pread(fd, &data, sizeof data, which) != sizeof data ) {
6.         perror("rdmsr:pread");
7.         exit(127);
8.     }
9.
10.    return (long long)data;
11.}

```

Ahol *fd* a file descriptorunk, *which* a memóriacímünk (0x606), *&data* egy pointer a bufferünkhöz, *sizeof data* pedig megadja hogy hány bájtot szeretnénk olvasni. A visszatért értéket nevezzük el *result*-nak, ekkor a PU értéke:

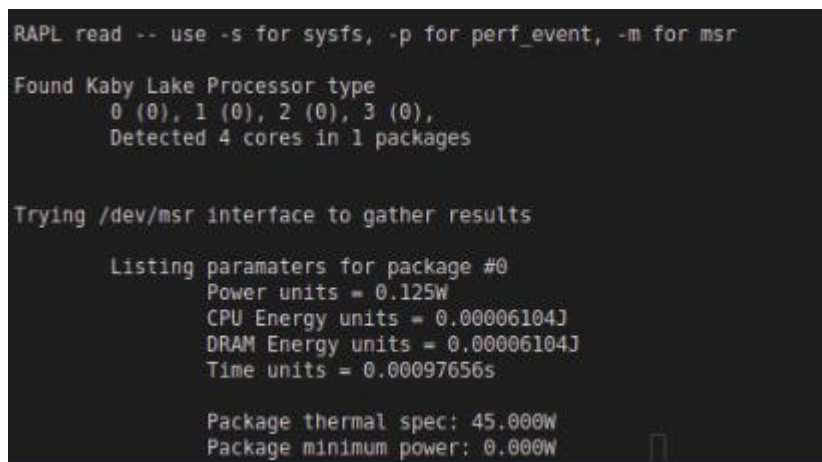
```
1. power_units=pow(0.5,(double)(result&0xf));
```

Az egyetlen furcsaságot a sor végén találhatjuk. Mivel csak az első négy bitet használjuk a power unit leírásához, ezért egy bitwise and operátorral vesszük az első négy bitet ami a következő képpen néz ki:

0xf = 1111

a0e03 = 10100000111000000011

10100000111000000011 & 1111 = 00000000000000000011 vagy 0011 aminek az értéke pont 3. Végül tehát $0.5^3 = 0.125W$.


```

RAPL read -- use -s for sysfs, -p for perf_event, -m for msr

Found Kaby Lake Processor type
  0 (0), 1 (0), 2 (0), 3 (0),
  Detected 4 cores in 1 packages

Trying /dev/msr interface to gather results

Listing parameters for package #0
  Power units = 0.125W
  CPU Energy units = 0.00006104J
  DRAM Energy units = 0.00006104J
  Time units = 0.00097656s

  Package thermal spec: 45.000W
  Package minimum power: 0.000W

```

3.6. ábra. A programunk futtatás után kiírja az egységeket

Az energy status units lényegében a mi modell-specifikus egységünk lesz. A számolási menet itt is hasonló lesz egy kis eltéréssel.

Az energy status units már öt bitet használ az energiával kapcsolatos (Joules-ban mért) információk tárolásához, ami az $\frac{1}{2}$ ESU tényezőn alapul, ahol az ESU változó a 12:8 bitek által van reprezentálva. Az alapértelmezett érték 10000b (16 decimális).

A kódunkban természetesen ugyanarról a címről olvasunk, tehát csak egy új számítást kell elvégeznünk:

```
1. cpu_energy_units=pow(0.5,(double)((result>>8)&0x1f));
```

A >> operator C-ben a right shift operátort jelenti. Ha decimális számokat nézünk akkor a right shift operátor a következőt jelenti:

$$N=N>>2 \rightarrow N=N/(2^2)$$

Tehát ha például $N = 32$ (100000b) akkor:

$$N=32/(2^2)=8 \text{ (1000b)}$$

Erre azért van szükségünk mert csak a nyolcadik bittől kell nézni az értékünket.

A második különbség pedig az hogy a bitwise operátor job oldalán nem 0xf található, hanem 0x1f, ami annak köszönhető, hogy most 4 bit helyett 5 bitet használunk.

A számolás a következő képpen történik tehát:

$$a0e03 = 10100000111000000011$$

$$10100000111000000011 >> 8 = 101000001110$$

$$0x1f = 0001 \ 1111$$

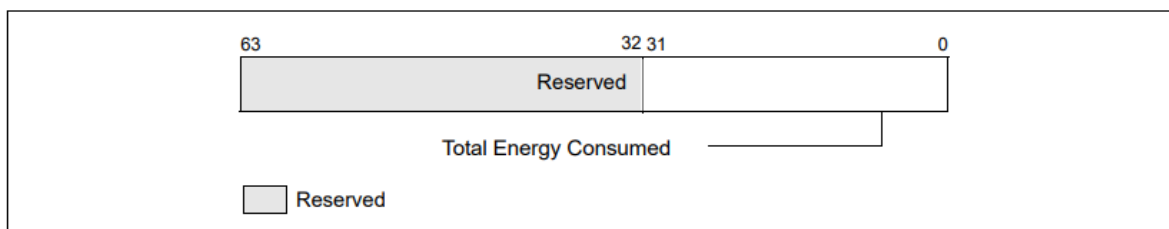
$$101000001110 \ \& \ 0001 \ 1111 = 000000001110 \text{ (14 decimális)}$$

A végeredmény tehát $0.5^{14} = 0.00006104 \text{ J}$.

A time units kiszámításához ugyanezt a módszert használjuk, annyi hogy 8 helyett 16 bittel fogjuk eltolni az értéket valamint 0x1f helyett újra 0xf-el számolunk hiszen csak 4 bitet használunk. A végeredmény egyébként 0.97656ms lesz, így tehát a sok helyen dokumentált 1ms frissítési idő sokkal inkább közelebb van ehhez a végeredményhez.

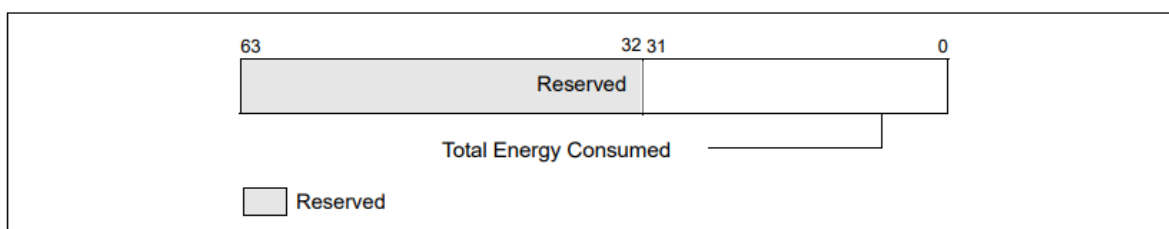
```
1. time_units=pow(0.5,(double)((result>>16)&0xf));
```

A másik három regiszterből pedig az energiafogyasztásokat olvashatjuk ki. Ezek a következő képpen épülnek fel:

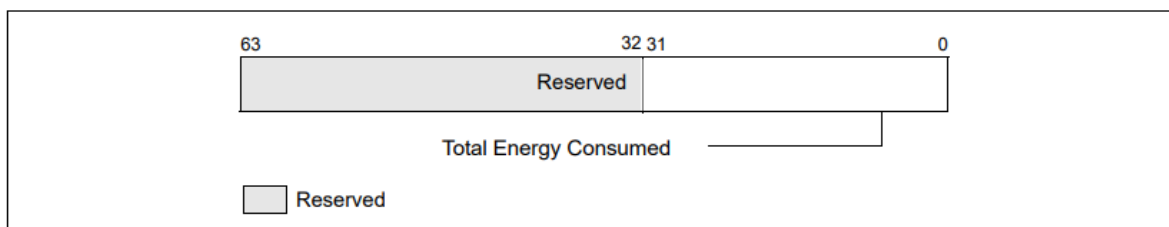
3.7 ábra. MSR_PKG_ENERGY_STATUS MSR

A Total Energy Consumed megadja hogy mennyi energiát fogyasztott a package, amióta ez a regiszter törölve lett. Ennek az egysége az előbb megadott Energy Status Units értéke (61.04μJ).

3.8 ábra. MSR_PP0_ENERGY_STATUS MSR

A Total Energy Consumed megadja hogy mennyi energiát fogyasztott a Cores, amióta ez a regiszter törölve lett. Ennek az egysége az előbb megadott Energy Status Units értéke (61.04μJ).

3.9 ábra. MSR_DRAM_ENERGY_STATUS MSR

A Total Energy Consumed megadja hogy mennyi energiát fogyasztott a RAM, amióta ez a regiszter törölve lett. Ennek az egysége az előbb megadott Energy Status Units értéke (61.04μJ).

A kódban a következő képpen olvashatjuk ki innen az eredményeket (package esetében):

```
1. result=read_msr(fd,MSR_PKG_ENERGY_STATUS);  
2. package_before=(double)result*cpu_energy_units;
```

Ezek után következhet a mérendő kódrészlet, majd újból kiolvassuk az eredményt:

```
1. result=read_msr(fd,MSR_PKG_ENERGY_STATUS);  
2. package_after=(double)result*cpu_energy_units;  
3. printf("\t\tPackage energy: %.6fJ\n",  
4.    package_after-package_before);
```

Processzorok fogyasztása

Most már ki tudjuk olvasni az MSR-ből az értékeket, viszont felmerülhet a kérdés, hogy a számítógépünk mi alapján növeli az adott MSR-ben az értékeket?

Lényegében négy részre oszthatjuk a processzorunk teljesítményének a figyelését:

1. uncore dinamikus teljesítmény
2. core dinamikus teljesítmény
3. uncore statikus teljesítmény
4. core statikus teljesítmény

Ahol:

$$P_{\text{cpu}} = P_{\text{statikus}} + P_{\text{dinamikus}} + P_{\text{sc}}$$

A statikus teljesítmény az áramkör szivárgási teljesítménye. A tranzisztor különbözőképpen adalékolt (angolul doping) részei között mindig folyik egy kis mennyiségű áram. Ezen áramok nagysága a tranzisztor állapotától, méreteitől, fizikai tulajdonságaitól és néha a hőmérséklettől függ. A szivárgási áram összmenysége a hőmérséklet növekedésével és a tranzisztor méretének csökkenésével általában megnő.

A dinamikus energiafogyasztás a CPU-n belüli logikai kapuk tevékenységéből ered.

Amikor a logikai kapuk kapcsolnak, energia áramlik A CPU által fogyasztott dinamikus teljesítmény megközelítőleg arányos a CPU frekvenciájával és a CPU feszültségének négyzetével:^[8]

$$P_{\text{dinamikus}} = CV^2f$$

⁸ [Processor power dissipation - Wikipedia](#)

Ahol V a feszültség, f a frekvencia és C a kapcsolási kapacitás. (A legtöbb áramkör esetében az energiafogyasztás fő összetevője a kapcsolási teljesítmény, amely akkor kerül felhasználásra, amikor egy kapu kapcsol.)

A P_{sc} pedig a rövid-áramköri teljesítmény (short-circuit power), amely annak köszönhető, hogy amikor a különböző logikai kapuk kapcsolnak, a tranzisztorok állapotot váltanak, és mivel ez véges időt vesz igénybe, egy nagyon rövid ideig megtörténhet hogy néhány tranzisztor egyszerre vezet áramot. Az emitter és a bázis közötti közvetlen út ekkor némi rövidzártas teljesítményvesztést eredményez.

A háttérben mind a három módszer esetén így kapjuk meg az eredményeket, és ezért nincs különösebb lényege hogy melyiket választjuk.

A tervezés során kiválasztott módszer (esetünkben perf event) alapján már implementálhatjuk a programunkat. Segítségünkre lesz egy C-ben írt modul.^[9]

Láthatjuk a 2.2-es pontban említett három módszer függvényeit is:

```
1. static int rapl_msr(int core, int cpu_model);  
2. static int rapl_perf(int core);  
3. static int rapl_sysfs(int core);
```

Mivel a szakdolgozat során a perf event interfészt használjuk, és lényegi különbség a funkcionalitásukban nincsen, valamint az eredmények is azonosak mindhárom funkció esetén, ezért a továbbiakban a *rapl_perf* függvényt fogjuk tőzetesebben vizsgálni.

Ahogy már a tervezés során említettük, érdemes lehet három részre bontani a mérést:

1. syscall() segítségével meghívjuk a perf parancsot, elindítva így a mérést

Ez a kódunkban a következő képpen néz ki:

⁹ web.eece.maine.edu/~vweaver/projects/rapl/rapl-read.c

```
1. fd[i][j] = perf_event_open(&attr, -1, package_map[j], -1, 0);
```

Ha Visual Studio Code IDE-t használunk, akkor F12 gombot nyomva a `perf_event_open` néven egyből eljutunk a függvény definíciójához:

```
1. static int perf_event_open(struct perf_event_attr *hw_event_up,  
    pid_t pid, int cpu, int group_fd, unsigned long flags) {  
2.  
3.     return syscall(__NR_perf_event_open, hw_event_uptr, pid,  
        cpu, group_fd, flags);  
4. }
```

A `syscall` egy szolgáltatáskérés, amelyet egy program intéz a kernelhez. Legjobb példa erre a `printf()` függvény ami lényegében a `write()` hívás wrappere. Itt ugyanez történik, csak nem a `write` függvényt hívjuk meg, hanem a `perf_event_opent`, aminek a paraméterezése a következő linken érhető el: [perf_event_open\(2\) - Linux manual page](#).

Ez a függvény a programunkban egy file descriptorral fog visszatérni amit az `fd` változóban fogunk tárolni.

2. mérendő kódrészlet

Az alap programban a mérendő kódrészletnél csak egy sima `sleep` műveletet mérünk:

```
1. printf("\n\tSleeping 1 second\n\n");  
2. sleep(1);
```

Természetesen itt bármit mérhetünk, tesztelhetünk, nem igazán van megkötve a kezünk.

A containerek, függvények mérését is itt fogjuk elvégezni.

3. leállítjuk a mérést és kiolvassuk az eredményt

Ezt a következő képpen érhetjük el:

```
1. read(fd[i][j], &value, 8);  
2. close(fd[i][j]);
```

Itt a *perf_event_open* függvénnyel létrehozott file descriptorok segítségével ki tudjuk olvasni a végeredményt, majd bezárjuk a fájlt.

Ezek után akár már ki is írhatjuk az eredményt a standard outputra:

```
1. printf("\t\t%s Energy Consumed: %lf %s\n",  
2.     rapl_domain_names[i],  
3.     (double)value*scale[i]);
```

A *rapl_domain_names* egy globális változó:

```
1. char rapl_domain_names[NUM_RAPL_DOMAINS][30] = {  
2.     "energy-cores",  
3.     "energy-gpu",  
4.     "energy-pkg",  
5.     "energy-ram",  
6.     "energy-psys",  
7. };
```

A *value* egy lokális változó ami lényegében a *perf_event_open* függvény által létrehozott fájlból kiolvasott értéket veszi fel.

```
1. long long value;
```

Természetesen a fenti kódok mind egy vagy két for ciklusban zajlanak, innen is jönnek az *i* illetve *j* változók, de a lényegük ezekben a sorokban vannak.

Interfész

Az alap kódból, illetve a feladat tulajdonságából adódóan egyszerre csak egy metódust tudunk lemérni, de ezen gyorsíthatunk a már említett interface segítségével.

Az interfészt persze úgy kell megírunk hogy mérési eredményeket ne változtassa meg:

```
RAPL read -- use -s for sysfs, -p for perf_event, -m for msr

Found Kaby Lake Processor type
    0 (0), 1 (0), 2 (0), 3 (0),
    Detected 4 cores in 1 packages

--MENU--
Choose the container you want to use:
1.) vector
2.) deque
3.) set
4.) multiset
5.) unorderedset
6.) list
--OR--
Measuere basic consumption (press x)
Type here: 

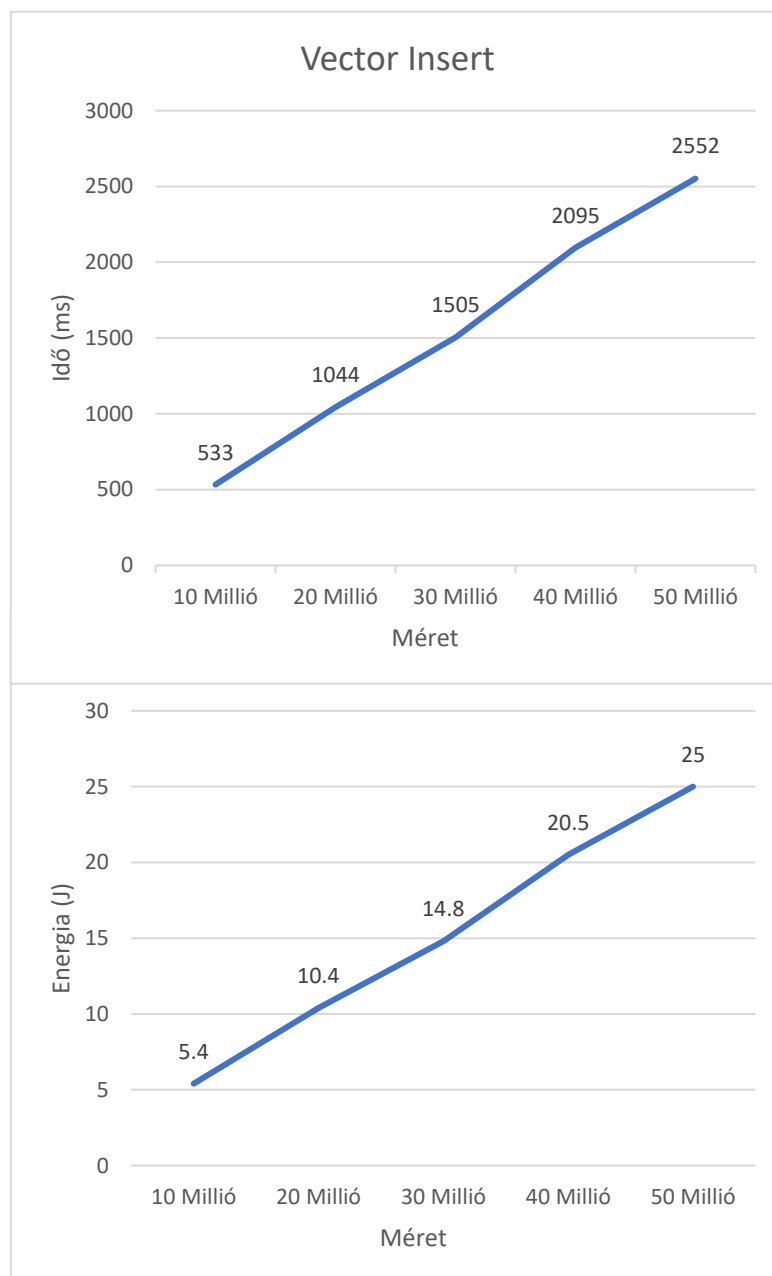
Current container: deque
Choose the method you want to measure:
1.) insert
2.) push_back
3.) push_front
4.) emplace_back
5.) emplace_front
Type here: 
```

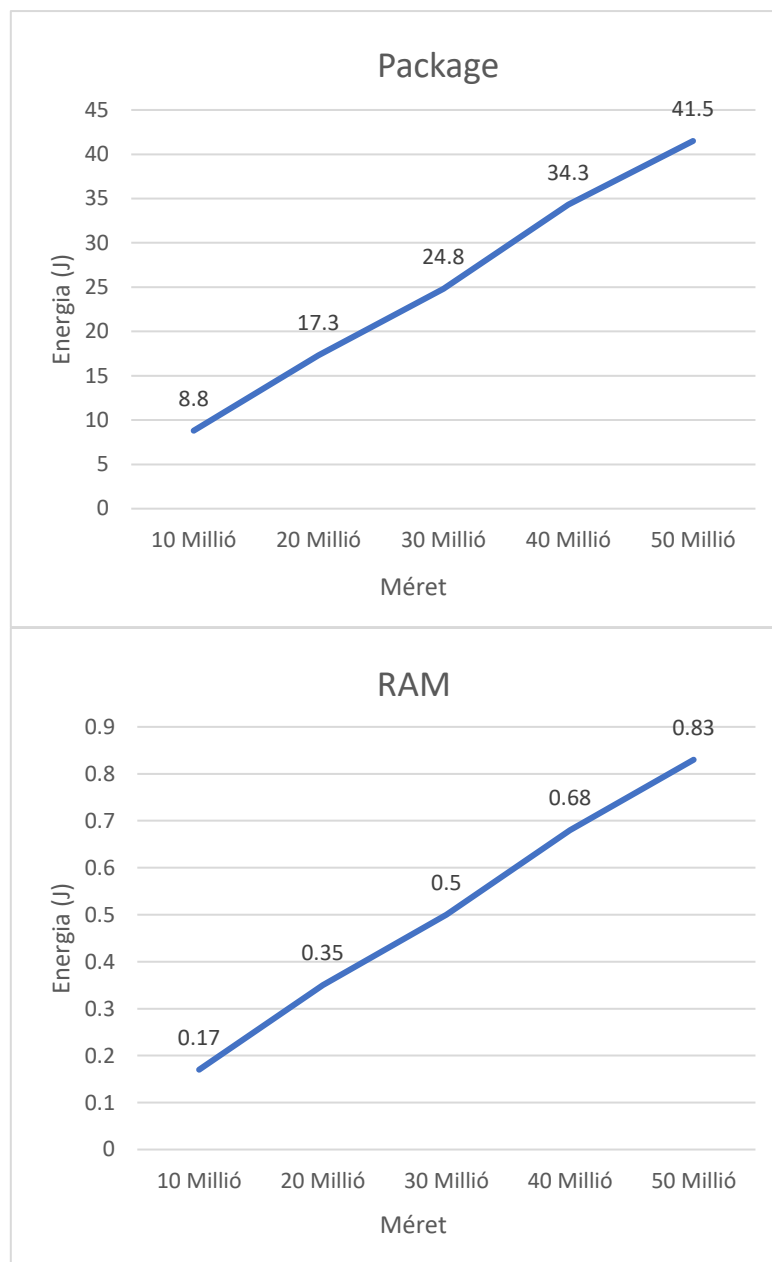
3.10 ábra. Interfész

3.3 Tesztelés

A tesztelés során az implementált kód eredményeit fogjuk vizsgálni.

Az egyik mérés amit mindenképpen meg kell nézni, az az, hogy különböző container méretre ugyanannak a metódusnak a fogyasztási eredményei hogyan reagálnak. Optimális esetben az eredményeknek egy egyenesre rá kéne férniük. A mérési eredmények a következő grafikonon láthatóak:

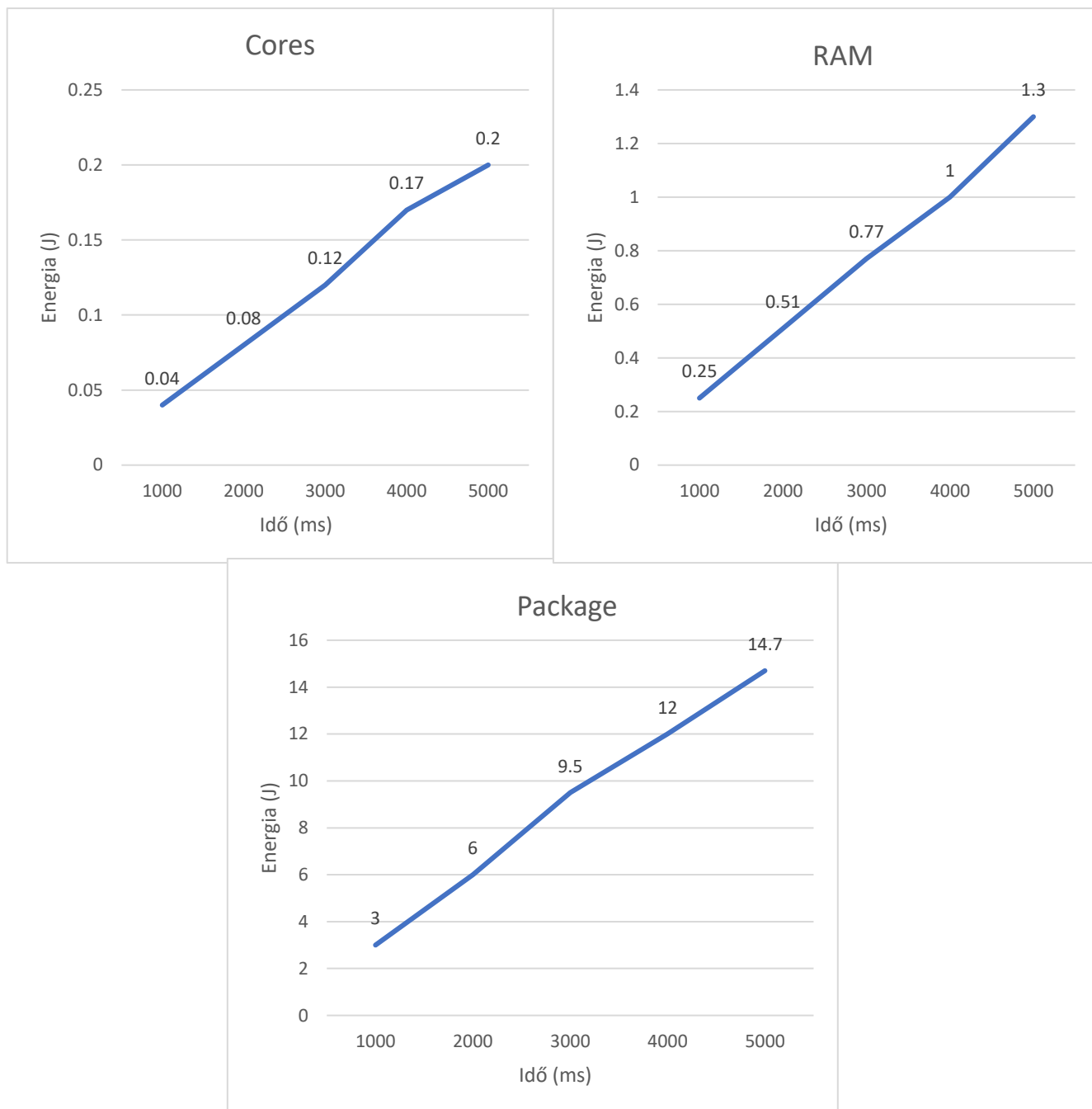

3.1 grafikon. Mérések eredményei

Jól látható hogy az eredmények ráérnek (kisebb eltéréssel) egy egyenesre.

Aztán megmérhetjük hogy “üresjáratban” (sleep) is megmarad-e ez a tulajdonság.

3.2 grafikon. Mérések eredményei

Láthatjuk, hogy a tulajdonság itt is megmarad.

Így akár már neki is állhatunk a containerek, függvények méréséhez. Az alábbi táblázatok a mérések eredményeit tartalmazzák 10 milliós populációval nézve.

	vector		Alapfogyasztás*	Teljes Fogyasztás	deque		Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás
	J	ms	J	J	J	ms	J	J
insert (end)	Cores 5.565	533	Cores 0.035	Cores 5.6	Cores 3.97	398	Cores 0.03	Cores 4.0
	Pkg 5.6		Pkg 1.6	Pkg 7.2	Pkg 4.0		Pkg 1.2	Pkg 5.2
	RAM 0.04		RAM 0.14	RAM 0.18	RAM 0.01		RAM 0.10	RAM 0.11
push_back	Cores 2.085	204	Cores 0.015	Cores 2.1	Cores 1.585	154	Cores 0.015	Cores 1.6
	Pkg 2.09		Pkg 0.61	Pkg 2.7	Pkg 1.54		Pkg 0.46	Pkg 2.0
	RAM 0.05		RAM 0.05	RAM 0.1	RAM 0.01		RAM 0.04	RAM 0.05
push_front	N/A	N/A	N/A	N/A	Cores 1.358	128	Cores 0.012	Cores 1.37
	N/A		N/A	N/A	Pkg 1.37		Pkg 0.39	Pkg 1.76
	N/A		N/A	N/A	RAM 0.03		RAM 0.03	RAM 0.06
emplace_back	Cores 2.18	207	Cores 0.016	Cores 2.2	Cores 1.687	167	Cores 0.013	Cores 1.7
	Pkg 2.18		Pkg 0.62	Pkg 2.8	Pkg 1.7		Pkg 0.5	Pkg 2.2
	RAM 0.046		RAM 0.054	RAM 0.1	RAM 0.07		RAM 0.043	RAM 0.05
emplace_front	N/A	N/A	N/A	N/A	Cores 1.464	140	Cores 0.016	Cores 1.48
	N/A		N/A	N/A	Pkg 1.47		Pkg 0.43	Pkg 1.9
	N/A		N/A	N/A	RAM 0.022		RAM 0.038	RAM 0.06

3.1 táblázat. Mérések eredményei

**Az alapfogyasztást a töle balra található ms érték alapján van számolva. Például: vector insert művelet esetén az alapfogyasztás 533ms alatt lett lemérve egy sima sleep művelettel.*

	list		Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás	set		Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás
	J	ms	J	J	J	ms	J	J
insert (end)	Cores 7.855	744	Cores 0.045	Cores 7.9	Cores 18.07	1818	Cores 0.13	Cores 18.2
	Pkg 8.0		Pkg 2.2	Pkg 10.2	Pkg 18.5		Pkg 5.5	Pkg 24.0
	RAM 0.13		RAM 0.19	RAM 0.32	RAM 0.20		RAM 0.47	RAM 0.67
push_back	Cores 7.35	722	Cores 0.05	Cores 7.4				
	Pkg 7.33		Pkg 2.17	Pkg 9.5				
	RAM 0.12		RAM 0.19	RAM 0.31				
push_front	Cores 7.35	700	Cores 0.05	Cores 7.4				
	Pkg 7.4		Pkg 2.1	Pkg 9.5				
	RAM 0.12		RAM 0.18	RAM 0.3				
emplace_front	Cores 7.45	716	Cores 0.05	Cores 7.5				
	Pkg 7.45		Pkg 2.15	Pkg 9.6				
	RAM 0.11		RAM 0.19	RAM 0.3				
emplace_back	Cores 7.35	720	Cores 0.05	Cores 7.4				
	Pkg 7.44		Pkg 2.16	Pkg 9.6				
	RAM 0.11		RAM 0.19	RAM 0.3				

3.2 táblázat. Mérések eredményei

	Multiset		Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás	unorderedset		Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás
	J	ms	J	J	J	ms	J	J
insert (end)	Cores 17.38	1807	Cores 0.12	Cores 17.5	Cores 27.03	2730	Cores 0.17	Cores 27.2
	Pkg 17.8		Pkg 5.4	Pkg 23.2	Pkg 27.8		Pkg 8.2	Pkg 36.0
	RAM 0.22		RAM 0.46	RAM 0.68	RAM 0.3		RAM 0.7	RAM 1.0

3.3 táblázat. Mérések eredményei

Az eredményeket a következő képpen számítjuk ki: 10 mérést végzünk majd a 2-2 legnagyobb, illetve legkisebb méréseket elvesszük, majd a maradék 6 mérést átlagoljuk.

Néhány kép a mérésekről:

```
Measuring deque emplace_front performance:

Time: 139.667ms
Cores Result 1.49419 J
Package Result 1.9129 J
Ram Result 0.0635274 J

Cores values:
1.48114J 1.48218J 1.49286J 1.49524J 1.5061J 1.50763J
Package values:
1.89716J 1.90375J 1.90833J 1.91132J 1.92719J 1.92969J
RAM values:
0.0628662J 0.0634766J 0.0635986J 0.0635986J 0.0636597J 0.0639648J
Time values
139ms 139ms 140ms 140ms 140ms 140ms
```

3.11 ábra. Kép a mérésről


```

Type here: x
Type the amount (ms) you want to measure: 139

Time: 139ms
Cores Result 0.0161438 J
Package Result 0.424845 J
Ram Result 0.0365804 J

Cores values:
0.00726318J 0.0101318J 0.0131226J 0.0133057J 0.0170898J 0.0359497J
Package values:
0.418213J 0.419006J 0.421143J 0.423523J 0.424133J 0.443054J
RAM values:
0.0359497J 0.0359497J 0.0363159J 0.0369873J 0.0370483J 0.0372314J
Time values
139ms 139ms 139ms 139ms 139ms 139ms

```

3.12 ábra. Kép a mérésről

Pontosság

A legfontosabb kérdés talán az lehet, hogy vajon mennyire pontosak ezek mérések? Nem megfelelő módon a RAM fogyasztás mérése bizonyult a legpontosabbnak. Lényegében bármikor, bármilyen időközönként mérhettem, az eredmények szórása mindig 1-2% között mozgott. A Cores esetében ez az érték már inkább 1-5% közé esett, esetekben egy-egy kirívó érték, de ez nagyon ritka volt. A package esetében már más a helyzet. Itt már nem volt ritka hogy az 5%-os szórást is átlépték az értékek. Azonban a jó hír az, hogy ilyenkor az alapfogyasztás is arányosan megnőtt. Magyarul a végeredmény (sötétebb kerettel rendelkező cellák) nem változott annyival, hogy átlépje az 5% határt. Erre majd visszatérünk a későbbiekben egy konkrét példával is.

Az alábbi táblázat pedig másodpercre lebontva adja meg a fogyasztást.

	vector	deque	list	set	multiset	unorderedset
insert (end)	Cores 10.44 J/s	Cores 9.97 J/s	Cores 10.56 J/s	Cores 9.94 J/s	Cores 9.65 J/s	Cores 9.9 J/s
	Pkg 10.5 J/s	Pkg 10.05 J/s	Pkg 10.75 J/s	Pkg 10.18 J/s	Pkg 9.85 J/s	Pkg 10.18 J/s
	RAM 0.075 J/s	RAM 0.025 J/s	RAM 0.17 J/s	RAM 0.11 J/s	RAM 0.12 J/s	RAM 0.11 J/s
push_back	Cores 10.22 J/s	Cores 10.3 J/s	Cores 10.18 J/s			
	Pkg 10.25 J/s	Pkg 10.0 J/s	Pkg 10.15 J/s			
	RAM 0.25 J/s	RAM 0.065 J/s	RAM 0.17 J/s			
push_front	N/A	Cores 10.61 J/s	Cores 10.5 J/s			
	N/A	Pkg 10.7 J/s	Pkg 10.57 J/s			
	N/A	RAM 0.23 J/s	RAM 0.17 J/s			
emplace_front	N/A	Cores 10.46 J/s	Cores 10.4 J/s			
	N/A	Pkg 10.5 J/s	Pkg 10.4 J/s			
	N/A	RAM 0.16 J/s	RAM 0.15 J/s			
emplace_back	Cores 10.53 J/s	Cores 10.1 J/s	Cores 10.21 J/s			
	Pkg 10.53 J/s	Pkg 10.2 J/s	Pkg 10.3 J/s			
	RAM 0.22 J/s	RAM 0.42 J/s	RAM 0.15 J/s			

3.4 táblázat. Másodpercre lebontott fogyasztás

Jól látható hogy a package illetve Cores fogyasztás olyan 10 J/s körül mozognak. Viszont ne felejtsük el, hogy például a push_back esetében a deque ugyanannyi idő alatt majdnem hétszer annyi elemet tud feldolgozni. Ez az állítás pedig még a 3.3 szekció elején található grafikonok miatt igaz, ahol bebizonyítottuk hogy az eltelt idő egyenesen arányos a container méretével.

Itt pedig a már előbb említett példa. Jól látható hogy bár a második mérés esetében a package fogyasztása majdnem 20% növekedést ért el, mindez csak annak volt köszönhető, hogy az alapfogyasztás is ennyivel megnőtt. Ebből adódóan a végeredményünkben lényeges változás nem mutatkozott.

multiset								
Első mérés			Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás	Második mérés		Alapfogyasztás	Teljes Fogyasztás
	J	ms	J	J	J	ms	J	J
insert (end)	Cores 17.42	1807	Cores 0.08	Cores 17.5	Cores 17.5	1796	Cores 0.07	Cores 17.57
	Pkg 17.8		Pkg 5.4	Pkg 23.2	Pkg 17.6		Pkg 11.9	Pkg 29.5
	RAM 0.22		RAM 0.46	RAM 0.68	RAM 0.22		RAM 0.46	RAM 0.68

3.5 táblázat. Két külön mérés eredményei

multiset
<p>Cores</p> <p>9.65 J/s-9.74 J/s = 0.09 J/s = ~1% változás</p>
<p>Pkg</p> <p>9.85 J/s – 9.8 J/s = 0.05 J/s = ~1% változás</p>
<p>RAM</p> <p>0.12 J/s-0.12 J/s = 0.00 J/s = 0% változás</p>

3.6 táblázat. Másodpercre lebontott változás

Látható tehát, hogy a másodpercenkénti fogyasztásban lényeges különbség nincs.

Az ajánlásokat így tehát a kézzel színezett táblázatok alapján érdemes megtenni.

Ezek alapján a *deque* container szinte minden egyes függvényénél a leggyorsabb volt és így a legkevesebb energiát is fogyasztotta. Ezek után következik a *vector*, *list*, *set*, *multiset*, majd *unorderedset* containerek.

4. Összegzés

A számítástechnika energiahatékonyságának vizsgálata már régóta aktuális téma. A RAPL bevezetése rengeteg új lehetőséget adott, olyanokat, amelyek korábban nem voltak lehetségesek. Habár a RAPL közel sem tökéletes, a Sandybridge-ben való bevezetése óta már sokat javult. A szakdolgozat során megnéztük részletesen az Intel RAPL interfész lehetőségeit, pontosságát, valamint a modell-specifikus regiszterek használatát is megvizsgáltuk.

További fejlesztési lehetőségek

Természetesen rengeteg lehetőségünk van a továbbiakban. Implementálhatunk egy grafikus felületet, ami segítene a programozóknak gyorsan dönteni, hogy egy adott helyzetben mely containereket érdemes használni. Persze ehhez bővíteni kell az adatbázist újabb és újabb mérési eredményekkel.

Illetve érdemes lehet más programozási nyelvekre is implementálni a méréseket.

Egy kis érdekesség

Egy akadémiai kutatócsoport érdekes tanulmányt osztott meg arról, hogy az Intel CPU-k hogyan szivárogtathatnak ki adatokat. Konkrétan egy PLATYPUS nevű támadási stratégiát dolgoztak ki, amelyet arra lehet használni, hogy információkat nyerjünk ki az Intel eszközökből. A PLATYPUS tulajdonképpen a Power Leakage Attacks (Teljesítményszivárgási támadások) rövidítése: Targeting Your Protected User Secrets" (A védett felhasználói titkok megcélzása). Ahogy a kifejezés már sejteti, a támadási stratégia tulajdonképpen az energiafogyasztási különbségeket használja ki titkos adatok, például kriptográfiai kulcsok ellopására. Röviden, a PLATYPUS támadás egy Intel CPU-kat célzó side-channel támadás. A különbség itt azonban az, hogy a PLATYPUS-támadás távolról, szoftveren keresztül is végrehajtható. Ehhez a támadáshoz nem szükséges fizikai hozzáférés a céleszközhöz. A támadó az Intel RAPL (Running Average Power Limit) interfészének kihasználásával nyomon követheti az energiafogyasztás változásait. A RAPL látszólag

energiamérőként szolgál, amely lehetővé teszi a felhasználó számára a DRAM és a CPU energiafogyasztásának szoftveres felügyeletét és kezelését. A Grazi Műszaki Egyetem, a Birminghami Egyetem és a CISA Helmholtz Információbiztonsági Központ munkatársai egy közzétett kutatási tanulmányukban felfedték, hogyan lehet egy Platypus-támadással megállapítani, hogy a RAPL-interfészen keresztül jelentett értékek alapján milyen adatokat dolgoznak fel egy CPU-ban.^{[10][11]}

¹⁰ [PLATYPUS: With Great Power comes Great Leakage \(platypusattack.com\)](https://platypusattack.com)

¹¹ [PLATYPUS Attack: Novel Power Side-channel Attack Targets Intel Devices \(latesthackingnews.com\)](https://latesthackingnews.com)

Irodalomjegyzék

- [1] [\(PDF\) RAPL in Action: Experiences in Using RAPL for Power Measurements \(researchgate.net\)](#)
- [2] [DRAM RAPL Validation \(maine.edu\)](#)
- [3] [Energy measurements in Linux | chih's blog](#)
- [4] [Linux support for Power Measurement Interfaces \(maine.edu\)](#)
- [5] [RAPL in Action: Experiences in Using RAPL for Power Measurements: ACM Transactions on Modeling and Performance Evaluation of Computing Systems: Vol 3, No 2](#)
- [6] [MSR_RAPL_POWER_UNIT identifier - Linux source code \(v5.8-rc1\) - Bootlin](#)
- [7] [Intel® 64 and IA-32 Architectures Software Developer Manual: Vol 3](#)
- [8] [web.eece.maine.edu/~vweaver/projects/rapl/rapl-read.c](#)
- [9] [PLATYPUS: With Great Power comes Great Leakage \(platypusattack.com\)](#)
- [10] [PLATYPUS Attack: Novel Power Side-channel Attack Targets Intel Devices \(latesthackingnews.com\)](#)

Ábrajegyzék

1.1 ábra. Példa egy külső teljesítménymérőre □	6
1.2 ábra. Mérendő tartományok	7
1.3 ábra. A programunk futás közben automatikusan megmondja a processzor típusát, valamint, hogy mennyi package-el, illetve maggal rendelkezünk.	8
3.1 ábra. Az interfész helye	15
3.2 ábra. MSR_RAPL_POWER_UNIT definiálásának helye	16
3.3 ábra. Catfish program grafikus felülete	17
3.4 ábra. Rdmsr parancs futtatása	18
3.6. ábra. A programunk futtatás után kiírja az egységeket	19
3.7 ábra. MSR_PKG_ENERGY_STATUS MSR	21
3.8 ábra. MSR_PP0_ENERGY_STATUS MSR	21
3.9 ábra. MSR_DRAM_ENERGY_STATUS MSR	21
3.10 ábra. Interfész	26
3.11 ábra. Kép a mérésről	32
3.12 ábra. Kép a mérésről	33